

Komentaras

2015 08 14

Darbo rinka – iššūkis Lietuvos ūkio augimo tvarumui

Naujausiais statistiko departamento gyventojų užimtumo statistinio tyrimo duomenimis, nedarbo lygis antrąjį šių metų ketvirtį smuko iki 9,4 proc., t.y. gerokai žemiau nei euro zonoje (11 proc.). Jaunimo nedarbas per ketvirtį susitraukė 3,2 proc. punkto iki 16,7 proc., bet išlieka vis tiek aukštesnis nei kaimyninėse šalyse. Per pastaruosius penketą metų jaunimo nedarbo lygis sumažėjo dvigubai ir yra užprogramuotas toliau kristi, iš dalies dėl reikšmingos emigracijos bei mažėjančio darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus.

Iš pirmo žvilgsnio, darbo rinkos rodikliai turėtų visuomenę nuteikti optimistiškai: nedarbo lygis nuolat mažėja, užimtumas po truputį stiebiasi aukštyn: per metus dirbančiųjų skaičius ūgtelėjo 2,1 proc. iki 1,336 mln. Užimtumo lygis pasiekė istorines aukštumas ir viršija atitinkamą ES rodiklį. Tačiau darbo rinka signalizuoja apie riziką tvariam ūkio augimui: laisvos darbo jėgos rezervas traukiasi, kyla spaudimas didinti darbo užmokesčius. Kol kas darbo sąnaudų augimą atsveria žemesni energijos ir žaliavų kaštai. Tačiau žaliavoms pradėjus brangti, spaudimas sąnaudoms padvigubės ir Lietuva atsidurs nepavydėtinoje padėtyje. Įgytas konkurencinis pranašumas, pvz. paslaugų centrų iš užsienio pritraukimo srityje gali pradingti itin greitai ir investuotojų akys nukryps į kitas šalis, pavyzdžiui, į Lenkiją, kurioje darbo pasiūla gerokai didesnė, darbo kaštų kreivė atrodo patraukliau ir pastaruoju metu ženkliai pagerėjo susisiekimo infrastruktūra. Stipresnei vidaus vartojimui taipogi neužtenka vien darbo užmokesčio augimo ir užimtumo mažėjimo. Reikia užtikrinti ir nuolatinį vartotojų skaičių, o jų dėl nepalankių demografinių tendencijų ir emigracijos nuolat mažėja. Stagnuojant eksporto rinkoms ir išsėmus vidaus ūkio varikliams, Lietuvos ekonomikos augimas nebebus tvarumo. Vienintelė išeitis – skubios reformos, pritraukiant investicijas pritraukimą, gerinant verslo klimato ir skatinant glaudesnę verslo bendradarbiavimą su švietimo sistema. Naujojo darbo kodekso, kuris stringa biurokratinuose labirintuose, palaiminimas tėra tik pirmas žingsnis. Gerokai plačiau teks praverti duris darbo imigrantams, t.y. ne tiek tiems kuriuos bruka Briuselis, bet specialistams, kurie yra naudingi Lietuvos darbo rinkai. Akivaizdu, kad vis dar atsigauanančioje darbo rinkoje pribrendo problemos, kurios reikalauja itin ryžtingo veiksmų plano ir nuoseklios politikos.

Jekaterina Rojaka

Vyr. ekonomistė Baltijos šalims

Ekonominių tyrimų departamento vadovė

Mob.tel.+370 612 73515